

КИЇВСЬКА МІСЬКА РАДА
II сесія IX скликання

РІШЕННЯ

від 2 грудня 2021 року N 3676/3717

Про затвердження міської цільової програми "Охорона та збереження культурної спадщини м. Києва на 2022 - 2024 роки"

Відповідно до пункту 22 частини першої статті 26 Закону України "Про місцеве самоврядування в Україні", законів України "Про культуру", "Про охорону культурної спадщини", "Про охорону археологічної спадщини", враховуючи рішення Київської міської ради від 29 жовтня 2009 N 520/2589 "Про Порядок розроблення, затвердження та виконання міських цільових програм у місті Києві", від 15 грудня 2011 року N 824/7060 "Про затвердження Стратегії розвитку міста Києва до 2025 року" (у редакції рішення Київської міської ради від 06 липня 2017 року N 724/2886), розпорядження виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) від 05 листопада 2021 року N 2309 "Про схвалення проекту міської цільової програми "Охорона та збереження культурної спадщини м. Києва на 2022 - 2024 роки", з метою збереження історичної самобутності міста Києва, охорони та збереження об'єктів культурної спадщини міста Київська міська рада **вирішила**:

1. Затвердити міську цільову програму "Охорона та збереження культурної спадщини м. Києва на 2022 - 2024 роки" (далі - Програма), що додається.
2. Визначити Департамент охорони культурної спадщини виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) відповідальним виконавцем Програми.
3. Департаменту охорони культурної спадщини виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації):
  - 3.1. Забезпечити виконання Програми в межах обсягу видатків, передбачених у бюджеті міста Києва на відповідні роки.
  - 3.2. Подавати Київській міській раді, Департаменту фінансів виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації), Департаменту економіки та інвестицій виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації):
    - квартальні та річні звіти про виконання завдань і заходів Програми до 20 числа другого місяця, що настає за звітним періодом;
    - заключний звіт про виконання завдань і заходів Програми не пізніше ніж у тримісячний строк після закінчення встановленого строку виконання Програми;
    - уточнені річні звіти про виконання завдань і заходів Програми (у разі необхідності) до 01 квітня року, наступного за звітним.
  - 3.3. Забезпечити розміщення на Єдиному вебпорталі територіальної громади міста Києва річного (квартального) звітів та заключного звіту про результати виконання Програми.
4. Оприлюднити це рішення в установленому порядку.
5. Це рішення набирає чинності з дня його оприлюднення.
6. Контроль за виконанням цього рішення покласти на постійну комісію Київської міської ради з питань охорони культурної спадщини та на постійну комісію Київської міської ради з питань бюджету та соціально-економічного розвитку.

Київський міський голова

Віталій КЛИЧКО

МІСЬКА ЦІЛЬОВА ПРОГРАМА "ОХОРОНА ТА ЗБЕРЕЖЕННЯ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ М. КИЄВА НА 2022 - 2024 РОКИ"

1. ПАСПОРТ

МІСЬКОЇ ЦІЛЬОВОЇ ПРОГРАМИ "ОХОРОНА ТА ЗБЕРЕЖЕННЯ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ М. КИЄВА НА 2022 - 2024 РОКИ"

1	Мета програми	Створення умов для збереження історичної самобутності Києва, формування принципів і механізмів столичної пам'яткоохоронної діяльності, охорона та збереження об'єктів культурної спадщини міста, їх популяризація			
2	Оперативні цілі, визначені Стратегією розвитку міста Києва (іншими стратегічними документами), на досягнення яких спрямована програма	Збереження та розвиток об'єктів культурної спадщини м. Києва			
3	Дата, номер і назва розпорядчого документа про розроблення проєкту програми	Розпорядження виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) від 27 квітня 2021 N 964 "Про підготовку проєкту міської цільової програми "Охорона та збереження культурної спадщини м. Києва на 2022 - 2024 роки"			
4	Розробник програми	Департамент охорони культурної спадщини виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації)			
5	Відповідальний виконавець програми	Департамент охорони культурної спадщини виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації)			
6	Співвиконавці програми	Установа Київський науково-методичний центр по охороні, реставрації та використанню пам'яток історії, культури і заповідних територій, Комуніальний заклад "Центр консервації предметів археології" виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації), інші зацікавлені підприємства, установи та організації міста			
7	Строки реалізації програми	2022 - 2024 роки			
8	Обсяги фінансових ресурсів, необхідних для реалізації програми, всього:	Всього (тис. грн)	у тому числі за роками		
			2022 рік	2023 рік	2024 рік
		268871,4	85036,9	88026,2	95808,3
	у тому числі за джерелами:				
8.1	державний бюджет	-	-	-	-
8.2	бюджет міста Києва	266991,4	84486,9	87406,2	95098,3
8.3	інші джерела	1880,0	550,0	620,0	710,0

1. ВИЗНАЧЕННЯ ПРОБЛЕМ, НА РОЗВ'ЯЗАННЯ ЯКИХ СПРЯМОВАНА ПРОГРАМА

Культурна спадщина свідчить про людську творчість і лежить в основі ідентичності народу. Здатність оцінювати, зберігати та передавати традиції, знання та навички визначає самобутність культури окремих груп, громад і суспільств; посилення зусиль у сфері охорони культурної спадщини, як це зазначено в програмах довгострокового розвитку країн Європи та ООН, є одним із пріоритетів міської цільової програми "Охорона та збереження культурної спадщини м. Києва на 2022 - 2024 роки" (далі - Програма), що визначає культуру як базовий елемент національної пам'яті через переосмислення значення і ролі культурної спадщини в розвитку суспільства. Культурна спадщина є важливим ресурсом стратегічного розвитку держави, вагомим складовою культури людської цивілізації. Ставлення до культурної спадщини є показником рівня розвитку суспільства та духовної зрілості громадян. Цілеспрямована діяльність органів місцевого самоврядування у пам'яткоохоронній сфері з метою передачі культурних цінностей майбутнім поколінням, їх ефективного використання в суспільному житті сприяє самоідентифікації нації, уособлює її самобутність і має соціально значиму функцію підтримки стабільності і сталого розвитку.

Програма спрямована на реалізацію стратегічної цілі "Збереження історичної самобутності та розвиток культури у м. Києві" та оперативної цілі "Збереження та розвиток об'єктів культурної спадщини міста Києва" (сектор "3.1. Історико-культурна спадщина") Стратегії розвитку міста Києва до 2025 року, затвердженої рішенням Київської міської ради від 15 грудня 2011 року N 824/7060 (у редакції рішення Київської міської ради від 06 липня 2017 року N 724/2886) (далі - Стратегія розвитку міста Києва до 2025 року), які включають завдання щодо реставрації та розвитку об'єктів культурної спадщини; контролю за належним утриманням та збереженням об'єктів культурної спадщини; популяризації культурної спадщини.

Програмою передбачено оновлення форм і методів роботи пам'яткоохоронних установ і пристосування об'єктів культурної спадщини під сучасні потреби, а також визначення перспектив використання культурної спадщини в туристичній діяльності.

Для аналізу існуючих проблем при розробці Програми та подальшої оцінки впливу результатів її виконання на сталий розвиток міської громади використовуються методологічні рекомендації ЮНЕСКО "Індикатори впливу культури на сталий розвиток", а саме індикатор "Стійкість спадщини". Також задіяні індикатори Стратегії розвитку міста Києва до 2025 року та Програми економічного і соціального розвитку м. Києва на 2021 - 2023 роки, які корелюються з метою Програми.

У рамках підготовки переліку завдань і заходів Програми (додаток до Програми) співробітниками Департаменту охорони культурної спадщини виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) (далі - Департамент охорони культурної спадщини) та установи Київський науково-методичний центр по охороні, реставрації та використанню пам'яток історії, культури і заповідних територій (далі - Центр) проведено дослідження питань модернізації заходів з охорони та збереження культурної спадщини з урахуванням історичної побудови міста Києва. Проведене дослідження актуалізоване кількома чинниками: по-перше, воно зумовлене недостатнім комплексним вивченням теми. По-друге, увага до визначеної проблематики викликана сучасними потребами оптимізації заходів у сфері охорони культурної спадщини у м. Києві. По-третє, дослідження теми пов'язане з необхідністю реформування практичної роботи у цій сфері суспільного життя, що безпосередньо зумовлює розробку міської цільової програми "Охорона та збереження культурної спадщини м. Києва на 2022 - 2024 роки".

Практичне значення роботи полягає в можливості використання результатів дослідження для розробки науково-методичних рекомендацій щодо вдосконалення роботи з охорони об'єктів культурної спадщини міста Києва, підготовки міських цільових програм, спрямованих на розв'язання найактуальніших проблем розвитку міста у цій сфері та збереження його традиційного середовища.

Програмою розроблено відповідний діагностичний інструментарій - анкета "Дослідження для актуалізації виміру необхідних змін у сфері охорони та збереження культурної спадщини та музейної практики в Україні". Анкета була підготовлена спеціально для учасників фахових міжнародних, всеукраїнських наукових і науково-практичних конференцій, круглих столів, форумів, присвячених теоретичним і практичним питанням охорони та збереження культурної спадщини. Анкетування було проведено протягом двох років на п'яти конференціях.

За вказаний період було опитано 523 респонденти з різних регіонів України. Переважна більшість опитуваних - представники центрального та північного регіонів. Найгірше відображений східний регіон. 46 % опитаних - респонденти віком від 20 до 30 років. Людей віком від 35 років - 38 %. Відсоток представників старшого віку зовсім невеликий - 16 %. Питома вага представниць жіночої статі склала 77,4 %, представників чоловічої - 22,6 %. Переважна більшість опитаних - це студенти профільних вищих навчальних закладів та активна громадськість. Менший відсоток - представники туристичного бізнесу, державних і громадських організацій пам'яткоохоронної сфери, працівники музейних установ. Анкетування було анонімним і добровільним та мало кілька форм: традиційна паперова анкета, опитування за допомогою Google-форм на сучасному інформаційно-технічному рівні. Отриманий анкетний матеріал дозволяє зробити статистично-достовірну обробку з ряду важливих питань у сфері охорони культурної спадщини та розвитку культурної спадщини України.

Зокрема, аналіз відповідей учасників показав, що 15,7 % опитаних вважає стан охорони культурної спадщини позитивним із перспективами покращення, чверть опитуваних (25,2 %) оцінили стан справ як відносно задовільний, хоч і визнали існування деяких недоліків. Понад 49,1 % респондентів відповіли, що вбачають ряд серйозних проблем, а понад 10 % вважають стан негативним. Відповіді респондентів свідчать про те, що існують проблеми, невирішення яких найближчим часом може призвести до системної кризи в пам'яткоохоронній сфері.

Тож заходи, включені до Програми, спрямовані на вирішення актуальних проблемних питань у сфері охорони культурної спадщини.

Культурна спадщина столиці є невід'ємною частиною культурного надбання України, а відтак і світового культурного надбання. Місто Київ має багату історичну та архітектурну спадщину, про що свідчить включення 1991 року Софійського собору та прилеглих монастирських будівель, Києво-Печерської лаври

до списку об'єктів Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО (N 527) за критеріями, які підтверджують, що об'єкти є шедевром людського творчого генія, демонструють стійкість мистецьких і містобудівних традицій, є видатним прикладом архітектурного ансамблю, ілюструють значний етап людської історії. Запропоновані Україною на розширення номінації Кирилівська та Андріївська церкви 2009 року включені до Попереднього списку Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО.

На території міста створені та функціонують: Національний заповідник "Софія Київська", Національний заповідник "Києво-Печерська Лавра", Державний історико-архітектурний заповідник "Стародавній Київ", Державний історико-меморіальний Лук'янівський заповідник, Національний історико-меморіальний заповідник "Бабин Яр", Національний історико-меморіальний заповідник "Биківнянські могили".

Проблемні питання розглядаються в таких напрямках:

- реставрація та розвиток об'єктів культурної спадщини;
- контроль за належним утриманням і збереженням об'єктів культурної спадщини;
- популяризація історико-культурної спадщини.

Реставрація та розвиток об'єктів культурної спадщини

Окремої уваги заслуговують пам'ятки архітектури, що налічують на території міста Києва 2166 об'єктів культурної спадщини. Архітектурні споруди, як правило, пов'язані з історичними подіями та пам'яттю про видатних осіб. Вони можуть бути складовими частинами саме комплексних пам'яток у синтезі містобудівних пам'яток і монументального мистецтва. Репрезентативними є пам'ятки храмової архітектури, невід'ємною складовою частиною яких є монументальне мистецтво (живопис, мозаїка, скульптура).

Найчисленнішою групою пам'яток є будинки житлового призначення, які вирізняються різноманітністю функціональної організації простору, часто зберігають у собі меморіальну пам'ять. Так само це стосується і громадських споруд, адже в театрах, навчальних закладах працювали видатні особи різних часів і відбувалися значні історичні події. Окрім того, громадська значущість цих споруд зобов'язувала до виразної архітектурно-художньої композиції, яка своєю чергою відіграла істотну роль у формуванні містобудівної структури міста.

В цілому нерухомі пам'ятки історії та культури є важливою частиною наступності та спадковості в розвитку культури, значною мірою визначають духовний потенціал нації.

Отже, надзвичайно актуальною є проблема збереження пам'яток культурної спадщини міста шляхом проведення необхідних протиаварійних і реставраційно-відновлювальних робіт.

Місто Київ налічує низку архітектурних та історичних пам'яток, які потребують проведення ремонтно-реставраційних робіт. У 2020 році на замовлення Департаменту охорони культурної спадщини були здійснені обстеження семи об'єктів культурної спадщини м. Києва, що належать до комунальної власності територіальної громади міста Києва та перебувають в оперативному управлінні Центру, який підпорядкований Департаменту охорони культурної спадщини.

У ході обстежень було виявлено, що стан фасадів більшості будівель і загальний стан конструкцій елементів пам'яток можна охарактеризувати, як непридатний до експлуатації. Зважаючи на аварійний стан окремих пам'яток, рекомендовано виконати ремонт цоколів і фасадів, внутрішнього оздоблення стін та перекриттів, ремонт або заміну пошкоджених конструкцій сходів, підлог, даху та ін. Вочевидь, що відсутність необхідних заходів з реставрації призведе до подальшого руйнування пам'яток під впливом природних та антропогенних факторів. Тому здійснення заходів з реставрації об'єктів культурної спадщини є надзвичайно важливим та одним з пріоритетних завдань даної Програми.

Варто зазначити, що Програма включає в тому числі заходи зі збереження пам'яток національного та місцевого значення, які були розпочаті в ході виконання міської цільової програми "Охорона та збереження культурної спадщини м. Києва на 2019 - 2021 роки", затвердженої рішенням Київської міської ради від 18 грудня 2018 року N 463/6514, та які потребують завершення протягом строку реалізації цієї Програми.

Зокрема, протягом 2019 - 2021 років у межах затверджених бюджетних асигнувань було відреставровано 3 об'єкти культурної спадщини - пам'ятки місцевого значення: вул. Костянтинівська, 6/8, вул. Спаська, 12, вул. Борисоглібська, 6. Також протягом зазначеного періоду розроблено науково-проектну документацію на реставрацію пам'яток місцевого та національного значення (вул. Десятинна, 14, вул. Григорія Сковороди, 9-б, вул. Покровська, 7, Андріївський узвіз, 5/31).

У 2021 році ремонтно-реставраційні роботи проводяться на 4 об'єктах культурної спадщини:

- пам'ятка національного значення (вул. Фролівська, 6/8) корпус N 16 Флорівського монастиря (планується закінчення у 2022 р.);

- пам'ятка місцевого значення (вул. Десятинна, 14) будинок прибутковий, у якому проживали відомі художники М. Врубель, О. Орловський, В. Котарбинський, родина Прахових (проводяться підготовчі роботи);

- Володимирський узвіз (парк "Володимирська гірка") - реставрація пам'ятки монументального мистецтва національного значення пам'ятника князю Володимирі;

- пам'ятка національного значення (Набережне шосе, 8) - ремонтно-реставраційні роботи Монумента на честь надання м. Києву Магдебурзького права.

Проведення робіт на вищевказаних об'єктах культурної спадщини заплановано в період реалізації Програми.

Контроль за належним утриманням і збереженням об'єктів культурної спадщини

Першочерговим завданням у системі організаційно-правових заходів у сфері охорони культурної спадщини є ведення державного обліку об'єктів культурної спадщини міста Києва, їх належного утримання та відповідного використання.

Відповідно до Закону України "Про охорону культурної спадщини" (далі - Закон) до повноважень Департаменту охорони культурної спадщини як органу охорони культурної спадщини Київської міської державної адміністрації належить надання пропозицій Міністерству культури та інформаційної політики України щодо занесення об'єктів культурної спадщини до Державного реєстру нерухомих пам'яток України та про внесення змін до них, виявлення, дослідження історичних будівель міста Києва та надання їм статусу щойно виявлених об'єктів культурної спадщини, ведення Переліку об'єктів культурної спадщини м. Києва.

Станом на 01 січня 2021 року в місті Києві на державному обліку перебуває 3634 об'єкти культурної спадщини, з них: національного значення - 347, місцевого значення - 2081, щойно виявлених об'єктів культурної спадщини - 1206, що обумовлює значний обсяг робіт з натурального обстеження, архівного дослідження, фотофіксації та підготовки історичних відомостей з актами стану збереження об'єктів для виготовлення передбаченої законодавством облікової документації, яку належить подати до центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони культурної спадщини - Міністерства культури та інформаційної політики України, для занесення таких об'єктів до Державного реєстру нерухомих пам'яток України.

Динаміка основних показників у сфері пам'яткоохоронної діяльності у м. Києві

Показники	роки			
	2019	2020	2021* (очік.)	2022* (очік.)
Кількість пам'яток, од.	2392	2428	2528	2628

Водночас за результатами інвентаризації об'єктів культурної спадщини Департаментом охорони культурної спадщини спільно з Центром у період 2019 - 2020 років забезпечено підготовку 203 комплектів облікової документації (паспорт та/або облікова картка, коротка історична довідка, фотофіксація) на пам'ятки та щойно виявлені об'єкти культурної спадщини міста Києва, з них: паспорти складено на 20 пам'яток національного та місцевого значення, облікові картки на 183 об'єкти культурної спадщини.

Окрім того, протягом 2019 року на виконання наказу Міністерства культури України від 27 червня 2019 року N 501 "Про внесення змін до Порядку обліку об'єктів культурної спадщини" Департаментом охорони культурної спадщини підготовлено переліки об'єктів культурної спадщини, які взято на державний облік відповідно до законодавства, що діяло до набрання чинності Законом України "Про охорону культурної спадщини", та не включено до Державного реєстру нерухомих пам'яток України станом на день набрання чинності цим наказом, і направлено подання до Міністерства культури України про занесення їх до Державного реєстру нерухомих пам'яток України. Загальна кількість таких об'єктів - 1231.

Постійно ведеться виявлення та внесення до Переліку об'єктів культурної спадщини м. Києва різних видів і типів об'єктів. За 2019 - 2020 роки до Переліку об'єктів культурної спадщини м. Києва занесено 15 об'єктів, частка з яких набула статус об'єкта культурної спадщини відповідно до пропозицій громадськості.

Окрім того, Програмою передбачені заходи з наукового документування даних про об'єкти культурної спадщини, їх збереження, реставрацію та використання пам'яток історії, культури та заповідних територій.

До актуальних напрямів дослідницької роботи належить виявлення та облік об'єктів, що репрезентують київську архітектурну спадщину періоду модернізму 1960 - 1980-х років і монументального художнього

надбання - мозаїчних панно як прикладів синтезу мистецтв, що знайшло своє відображення в даній Програмі.

Проте на сьогодні залишається не розробленою та потребує розроблення облікова документація на близько 700 об'єктів культурної спадщини.

Особливої уваги потребує збереження, дослідження і накопичення даних про культурну спадщину. Виявлення, дослідження, наукове вивчення, класифікація відповідно до категорії, типології, виду, захист, збереження об'єктів культурної спадщини; наукова музейна, культурно-освітня та видавничо-інформаційна діяльність у сфері охорони культурної спадщини; здійснення науково-дослідної діяльності щодо збереження об'єктів культурної спадщини, їх зон охорони та історичних ареалів, охорони, обліку та збереження традиційного характеру міського середовища є основними завданнями діяльності Центру, визначеними в Положенні про Центр.

Центром забезпечується проведення комплексу робіт з виявлення, наукового вивчення, розробки облікової документації для подальшої державної реєстрації об'єктів культурної спадщини, метою якої є отримання об'єктом статусу пам'ятки з повним інформаційним досьє у вигляді нормативно зафіксованих облікових документів, передачу зазначених матеріалів до Департаменту охорони культурної спадщини.

Програмою передбачено також продовження роботи з виявлення, вивчення та наукового дослідження об'єктів історичної архітектурної забудови міста, зразків монументально-декоративного мистецтва, поховань київського некрополя для занесення до Переліку об'єктів культурної спадщини м. Києва. Зазначені заходи визначені Законом України "Про охорону культурної спадщини", наказом Міністерства культури України від 27 червня 2019 року N 501 "Про внесення змін до Порядку обліку об'єктів культурної спадщини" та Положенням про Центр. Так, зокрема, програмними заходами на 2022 - 2024 роки передбачено дослідження щороку трьох міських кладовищ, внесених до словника (списку персоналій) книги "Київський некрополь" - частини Зводу пам'яток, серед яких Державний історико-меморіальний Лук'янівський заповідник, Байкове та Звіринецьке кладовища.

Програма також спрямована на проведення заходів із консервації, реставрації та музеєфікації археологічних предметів м. Києва.

На виконання рішення Київської міської ради від 21 червня 2018 року N 964/5028 "Про організаційно-правові заходи щодо збереження пам'ятки археології місцевого значення "Ділянка прибережного міського кварталу Середньовічного Києва (XI - XIX ст.) на Поштовій площі в місті Києві" та музеєфікації об'єктів культурної спадщини" було створено Комунальний заклад "Центр консервації предметів археології" виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) (далі - Центр консервації), який зареєстрований у Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань 12 січня 2021 р.

Здійснення пам'яткоохоронної діяльності на об'єктах археологічної спадщини м. Києва в останні роки мало несистемний характер, що було зумовлено організаційними недоліками та недостатнім рівнем фінансування. Наслідком цього стало скорочення кількості повноцінних пам'яткоохоронних заходів на об'єктах археології, зменшення обсягів реставраційно-консерваційних робіт щодо археологічних предметів, зниження туристичного потенціалу археологічної спадщини тощо.

Обмежена можливість щодо здійснення заходів з охорони та збереження археологічної спадщини залишила поза увагою підвищення кваліфікаційного рівня відповідних фахівців, зокрема через засвоєння новітніх закордонних розробок. Немає систематичного проведення спеціалізованих семінарів і конференцій із науково-практичною складовою, що мають складати цілеспрямовану практику обміну досвідом із питань консервації та реставрації археологічної спадщини та стати дієвим механізмом імплементації експериментально підтверджених і апробованих практик.

Для досліджень і розробки науково-реставраційної документації та виконання повного циклу робіт із консервації для Центру консервації має бути створена матеріально-технічна база з необхідним обладнанням і забезпеченням сучасних робочих місць висококваліфікованими реставраторами. Здійснення вказаного комплексу організаційних заходів дозволить проводити консерваційно-реставраційні роботи відповідно до законодавства із застосуванням європейських практик зі збереження деградованої археологічної деревини.

Ще одним важливим аспектом у цьому напрямі є потреба видання спеціалізованого наукового-періодичного журналу як комунікаційної платформи для вітчизняного та зарубіжного експертного середовища у сфері охорони культурної спадщини.

Інформування про здобутки з питань збереження археологічної спадщини м. Києва, наукові розробки, запровадження міжнародного досвіду, проведення відповідних наукових, науково-практичних і культурно-освітніх заходів тощо продовжують лишатися поза увагою як наукової спільноти, так і широкого загалу, зокрема через відсутність сайту Центру консервації.

Варто зазначити, що відповідно до Державної стратегії регіонального розвитку на 2021 - 2027 роки, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 05 серпня 2020 року N 695, надзвичайно великою проблемою є хаотична забудова історичних населених місць, територій об'єктів всесвітньої спадщини, пам'яток культурної спадщини та історико-культурних заповідників, що призводить до неминучих втрат історико-культурного потенціалу. Київ, на жаль, не є винятком в цій проблемі.

Кожна пам'ятка є об'єктом охорони. Збереження пам'ятки забезпечується, окрім консерваційних і реставраційно-ремонтних робіт, системою заходів на прилеглих до пам'ятки територіях у вигляді зон охорони.

Зони охорони пам'яток є формою захисту пам'яток засобами регулювання їх довкілля. Зони охорони пам'яток регламентують архітектурну та містобудівну діяльність у середовищі довкола пам'яток, визначають його допустимі перетворення і характер використання.

Проблемним питанням наразі залишається відсутність захисту територій, на яких розташовані пам'ятки, у зв'язку з недостатньою кількістю розробленої та затвердженої науково-проектної документації з визначення меж і режимів використання зон охорони пам'яток.

З метою збереження історико-містобудівного середовища й об'єктів культурної спадщини в рамках реалізації міської цільової програми "Охорона та збереження культурної спадщини м. Києва на 2019 - 2021 роки" забезпечено розробку та затверджено пам'яткоохоронну документацію: межі та режими використання зон охорони комплексів пам'яток та окремих пам'яток культурної спадщини в кількості 35 одиниць, зокрема на 25 окремих пам'яток, на 8 комплексів пам'яток, а також на пам'ятку історії, ландшафту місцевого значення "Історичний ландшафт Київських гір та долини р. Дніпро" та пам'ятку містобудування місцевого значення "Вулиця Хрещатик".

За результатами аналізу, що проводився спільно з Комунальною організацією виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) "Інститут Генерального плану м. Києва", вказані заходи визначають режими використання близько 56 % території історичних ареалів міста Києва. Отже, виготовлення охоронної документації меж і режимів використання потребує і решта (близько 44 %) території історичних ареалів.

Затвердження науково-проектної документації та визначення меж і режимів використання зон охорони пам'яток дозволить забезпечити збереження пам'яток та їх найближчого історичного оточення, об'єктів культурної спадщини, запобігатиме видачі дозвільної документації з перевищенням висотності забудови в межах території пам'яток та в зонах їх охорони, та визначення відповідної категорії земель, а саме землі історико-культурного призначення. Для подальшого внесення відповідних відомостей до містобудівного кадастру міста Києва та Державного земельного кадастру затверджена відповідно до вимог законодавства зазначена документація направляється до Департаменту земельних ресурсів виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації), Департаменту містобудування та архітектури виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації), Державної служби України з питань геодезії, картографії та кадастру.

Популяризація історико-культурної спадщини

Популяризація культурної спадщини м. Києва й актуалізація знань про неї потребує постійного та цілеспрямованого здійснення культурно-освітніх заходів, зокрема шляхом проведення виставок і реалізації культурних проєктів.

Окрім того, визнаючи особливе значення досягнень видатних діячів історії, культури, їх важливу роль у розвитку суспільства, Департаментом охорони культурної спадщини протягом 2019 - 2020 років для увічнення пам'яті видатних українців і визначних подій забезпечено виготовлення, встановлення та організовано урочисте відкриття 8 меморіальних дощок (пам'ятних знаків).

Загальноприйняте уявлення про минуле є однією з головних складових ідентичності сучасних суспільств. Усвідомлюючи локальний контекст, де проблеми пам'яті були десятиліттями замовчувані, а історичні наративи викривлені, потреба вшанування пам'яті постала несподівано гостро, комеморація історичних постатей чи подій у розумінні сукупності публічних актів їх "згадування" і осмислення в сучасному контексті може мати різну смислову модальність: вона також може служити актом скорботи / шанування пам'яті мертвих. Комеморація - це завжди процес відбору того, що підлягає "згадуванню" і "забуттю". "Пригадується" те, що здається важливим з позицій сьогодення. Логіка "згадування" і "забуття" враховує не тільки "правду" історичних фактів, а й пов'язані з ними емоції, враження, та має власну інфраструктуру; частина її використовується постійно, частина може існувати протягом тривалого часу. Саме меморіальні дошки є одними з найвиразніших елементів такої інфраструктури.

Маючи на меті досягнення найбільш ефективних результатів у сфері пам'яткоохоронної діяльності, заплановані програмні заходи мають охоплювати всі напрями, дотичні до основного завдання, та бути багатовекторними. Для досягнення визначеної стратегічної цілі Департаментом охорони культурної

спадщини забезпечується здійснення фундаментальної та прикладної наукової роботи, виконання завдань загальнодержавної ваги зі зміцнення самоідентифікації української держави та збереження її культурного надбання. Проведено низку наукових досліджень у сфері охорони культурної спадщини; забезпечується ефективність наукових досліджень у галузі пам'яткознавства, систематичного накопичення і узагальнення наукових результатів; здійснено ряд напрацювань щодо розширення та активізації міжнародного наукового співробітництва із зарубіжними науковими установами та дослідними центрами; проведено розробку програм зі збереження пам'яток культурної спадщини; забезпечено організацію та проведення конференцій і виставок; здійснюється видавнича діяльність наукового, освітнього та просвітницького характеру, результатом якої є видання наукових журналів і наукових видань із пам'яткознавства, музеєзнавства та проблем охорони, збереження та використання культурної спадщини.

Спеціалісти Департаменту охорони культурної спадщини та фахівці Центру, спільно з міжнародною фаховою науковою спільнотою публікують колективні та індивідуальні наукові статті у фахових виданнях із пам'яткознавчої та музейної тематики, видають і беруть участь у виданні монографій, довідників, тематичних збірників (колективних наукових праць), збірників наукових праць - загалом обсягом понад 120 друкованих аркушів. Також варто зазначити, що значну увагу було приділено організації та проведенню наукових конференцій і круглих столів, зокрема щорічних: так, у 2019 - 2020 роках проведено 5 конференцій і 2 круглі столи.

Центр є базовою установою для проходження виробничої практики студентів кафедри музеєзнавства та охорони культурної спадщини Київського національного університету культури і мистецтва та факультету мистецтвознавства Національної академії образотворчого мистецтва і архітектури.

Виконання завдань і заходів Програми сприятиме охороні та збереженню об'єктів культурної спадщини, активному використанню культурної спадщини в процесі духовного відродження нації, перетворенню міста на привабливе для життя та туризму.

Програма призначена для здійснення заходів щодо визначення найбільш цінних пам'яток, їх реставрації, має на меті швидке реагування на різноманітні загрози для об'єктів культурної спадщини міста Києва, що забезпечить їх охорону, збереження та пристосування для подальшого їх залучення до міських, національних і міжнародних туристичних маршрутів, а також для представлення об'єктів у єдиній інформаційній базі пам'яток культурної спадщини міста Києва та здійснення заходів з їх популяризації, визначення їх зон охорони та режимів використання, виготовлення облікової документації для занесення об'єктів культурної спадщини до Державного реєстру нерухомих пам'яток України та інших заходів у сфері культурної спадщини.

Напрями та пріоритетні завдання Програми визначені відповідно до ратифікованих Україною міжнародних документів, законів України та інших нормативно-правових актів у сфері охорони культурної спадщини:

- ратифікованих Україною Конвенції про охорону всесвітньої культурної і природної спадщини від 16.11.72 (Конвенцію ратифіковано Указом Президії Верховної Ради Української РСР від 04.10.88 N 6673-XI), Конвенції про охорону підводної культурної спадщини від 02.11.2001 (Конвенцію ратифіковано із заявами Законом України від 06.11.2001), Конвенції про охорону та заохочення розмаїття форм культурного самовираження від 20.10.2005 (Конвенцію ратифіковано Законом України від 20.01.2010 N 1811-VI); ратифіковані Україною Конвенції Ради Європи та інші міжнародні документи у сфері охорони культурної спадщини, зокрема: Конвенція про охорону архітектурної спадщини Європи від 03.10.85 (Конвенцію ратифіковано Законом України від 20.09.2006 N 165-V), Європейська конвенція про охорону археологічної спадщини (переглянута) від 16.01.92 (Конвенцію ратифіковано Законом України від 10.12.2003 N 1369-IV), Європейська ландшафтна конвенція від 20.10.2000 (Конвенцію ратифіковано Законом України від 07.09.2005 N 2831-IV), Європейська культурна конвенція 1954 року від 19.12.54 (Конвенцію ратифіковано Постановою Верховної Ради України від 24.02.94 N 4030-XII), Ризька хартія про автентичність та історичну реконструкцію культурної спадщини (підписано 24.10.2000);

- Конституції України (статтею 54, зокрема, встановлено, що культурна спадщина охороняється законом; держава забезпечує збереження історичних пам'яток та інших об'єктів, що становлять культурну цінність. Поряд із цим статтею 66 Конституції України передбачено обов'язок кожної людини та громадянина не заподіювати шкоду культурній спадщині, відшкодовувати завдані ним збитки), законів України "Про культуру", "Про охорону культурної спадщини", "Про охорону археологічної спадщини"; інших актів законодавства України: Земельного кодексу України, Цивільного кодексу України, законів України "Про благоустрій населених пунктів", "Про основи містобудування", "Про архітектурну діяльність", "Про регулювання містобудівної діяльності", "Про місцеве самоврядування в Україні", "Про місцеві державні адміністрації", "Про столицю України - місто-герой Київ";

- інших правових актів, спрямованих на вдосконалення організаційних і матеріально-технічних засад у сфері охорони культурної спадщини, а саме: Національної доповіді "Цілі сталого розвитку: Україна",

схваленої Указом Президента України від 30 вересня 2019 року N 722/2019 (у цілі 11 "Сталий розвиток міст і громад" завдання 11.3 "Забезпечення збереження культурної і природної спадщини із залученням приватного сектору"); Державної стратегії регіонального розвитку на 2021 - 2027 роки, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 05 серпня 2020 року N 695; Стратегії розвитку міста Києва до 2025 року; Програми економічного і соціального розвитку м. Києва на 2021 - 2023 роки.

2. ВИЗНАЧЕННЯ МЕТИ ПРОГРАМИ

Метою Програми є створення умов для збереження історичної самобутності Києва, формування принципів і механізмів столичної пам'яткоохоронної діяльності, охорона та збереження об'єктів культурної спадщини міста, їх популяризація.

3. ОБҐРУНТУВАННЯ ШЛЯХІВ І ЗАСОБІВ РОЗВ'ЯЗАННЯ ПРОБЛЕМ, ОБСЯГІВ І ДЖЕРЕЛ ФІНАНСУВАННЯ, СТРОКИ ВИКОНАННЯ ПРОГРАМИ

Найбільш ефективним механізмом вирішення означених проблем є використання програмно-цільового методу, який ґрунтується на узгодженні в рамках єдиної програми комплексу заходів по напрямках, пріоритетних завданнях, виконавцях і ресурсах. Це дозволяє, дотримуючись принципів планування та послідовності, враховуючи стратегічні інтереси міської громади, чітко визначити перспективи з урахуванням потреб сфери, використовуючи цільове спрямування бюджетних коштів для вирішення першочергових завдань.

З огляду на зазначені проблеми основними заходами Програми визначено:

Проведення ремонтно-реставраційних робіт на об'єктах культурної спадщини

Програмою визначено перелік об'єктів, на яких необхідно провести ремонтно-реставраційні роботи в період 2022 - 2024 років. Нагальна потреба в першочерговості проведення робіт продиктована їх вкрай незадовільним технічним станом та загрозою руйнування (з огляду на обмежений фінансовий ресурс бюджету міста Києва при розгляді адресних пропозицій на 2022 - 2024 роки перевага надаватиметься перехідним об'єктам та об'єктам, що забезпечені проєктно-кошторисною документацією):

- пам'ятка архітектури та містобудування національного значення - будинок проскурні та будинок настоятеля церкви Святого Духа Братського Богоявленського монастиря за адресою: вул. Григорія Сковороди, 2 (перехідний об'єкт);
- пам'ятка архітектури місцевого значення - житловий будинок ювеліра Захара Брезгунова (1815 р., 1860 р.) за адресою: Андріївський узвіз, 5/31 (перехідний об'єкт);
- пам'ятка архітектури національного значення за адресою: вул. Григорія Сковороди, 9-б;
- пам'ятка історії і архітектури місцевого значення будинок прибутковий, у якому проживали відомі художники М. Врубель, О. Орловський, В. Котарбинський, родина Прахових, за адресою: вул. Десятинна, 14 (II черга);
- пам'ятка архітектури національного значення за адресою: вул. Володимирська, 3;
- пам'ятка архітектури національного значення за адресою: вул. Андріївський узвіз, 34-в;
- пам'ятка містобудування і архітектури національного значення Свято-Покровська церква за адресою: вул. Покровська, 7;
- комплекс споруд церкви Воздвиження Чесного Христа Господнього, пам'ятка архітектури місцевого значення Духовна академія, пам'ятка архітектури національного значення за адресою: вул. Воздвиженська, 1;
- пам'ятка містобудування та архітектури національного значення Духовна академія за адресою: Вознесенський узвіз, 20;
- пам'ятка архітектури національного значення корпус N 16 Флорівського монастиря за адресою: вул. Фролівська, 6/8;
- пам'ятка історії та монументального мистецтва національного значення пам'ятник князю Володимирі (Володимирський узвіз, парк "Володимирська гірка");
- пам'ятка історії та монументального мистецтва Монумент на честь надання м. Києву Магдебурзького права (колона) за адресою: Набережне шосе, 8.

Здійснення вказаних заходів дозволить зберегти історичне обличчя міста та його своєрідність в умовах сучасного розвитку територій.

Дослідження історичних будівель з метою збереження історичного середовища:

- виготовлення облікової документації на щойно виявлені об'єкти культурної спадщини для занесення їх до Державного реєстру нерухомих пам'яток України;

- підготовка документації - історичних довідок, фотофіксації для внесення об'єктів до Переліку об'єктів культурної спадщини м. Києва;

- виготовлення комплектів облікової документації на пам'ятки місцевого значення.

Також передбачається застосування механізмів та інструментів інституціональної взаємодії установ, що задіяні в охороні та збереженні культурної спадщини, з міською громадою; запровадження сучасних технологій управління культурною спадщиною в діалозі з громадянським суспільством щодо процесів збереження об'єктів культурної спадщини.

Прикладом такої співпраці є безпосередня спільна діяльність Департаменту охорони культурної спадщини, Міністерства культури та інформаційної політики України як центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони культурної спадщини, а також громадських установ та організацій, до статутних завдань яких належить питання охорони культурної спадщини, зокрема щодо надання охоронного статусу об'єкта культурної спадщини.

Кінцевим результатом таких об'єднаних зусиль із виявлення та дослідження об'єктів культурної спадщини є занесення цих об'єктів до Переліку об'єктів культурної спадщини м. Києва, тобто набуття ними статусу щойно виявлених об'єктів культурної спадщини.

В подальшому відповідно до Закону України "Про охорону культурної спадщини" розробляється облікова документація для занесення їх до Державного реєстру нерухомих пам'яток України.

Із занесенням об'єктів культурної спадщини до Державного реєстру нерухомих пам'яток України та набуттям ними статусу пам'ятки забезпечується захист і створюються певні умови для збереження історико-культурного середовища Києва у всій різноманітності його видової належності: історії, археології, ландшафту, науки і техніки, архітектури та містобудування, монументального мистецтва та їх презентації як невід'ємної частини культурного надбання міста.

Програмою розроблення облікової документації передбачено на всі об'єкти культурної спадщини, що наявні та виявлені на даний час. Частина цих робіт, а це роботи по близько 300 об'єктах протягом трьох років дії Програми, заплановано здійснити науковими фахівцями Центру за бюджетні кошти. Облікову документацію на решту пам'яток (близько 270 об'єктів) Центром заплановано розробити із залученням інших організацій та установ відповідно до вимог Закону України "Про публічні закупівлі".

Окрім того, Програмою заплановано протягом 2022 - 2024 років відреставрувати, законсервувати та передати до музеїв близько 165 археологічних предметів різних категорій.

Визначення меж і режимів використання зон охорони пам'яток культурної спадщини та комплексів місцевого значення на підставі розробленої науково-проектної документації

Відповідно до завдання за напрямом "Збереження культурної спадщини та захист традиційного характеру середовища" Державної стратегії регіонального розвитку на 2021 - 2027 роки, а саме здійснення заходів зі збереження територій історичних населених місць, пам'яток культурної спадщини, зон охорони, об'єктів всесвітньої спадщини, буферних зон, охоронюваних археологічних територій, Програмою плануються розробка науково-проектної документації з визначення меж і режимів використання зон охорони окремих пам'яток культурної спадщини та їх комплексів.

Затвердження меж і режимів зон охорони вказаних пам'яток забезпечить збереження досліджених пам'яток та їх найближчого історичного оточення, традиційного характеру середовища, буде сприяти у недопущенні видачі дозвільної документації з перевищенням висотності забудови в межах охоронних зон пам'яток та належному визначенню категорії земель історико-культурного призначення, сприятиме їх збереженню та дотриманню вимог містобудівного, земельного та пам'яткоохоронного законодавства.

Враховуючи, що за період з 2019 по 2020 рік Департаментом охорони культурної спадщини було затверджено межі та режими близько 40 комплексів історичних пам'яток та окремих пам'яток культурної спадщини, що забезпечує захист близько 56 % територій історичних ареалів, Програмою протягом 2022 - 2024 років заплановано розроблення близько 60 одиниць науково-проектної документації. Виконання вказаного заходу дозволить завершити роботу із захисту традиційного характеру середовища окремих пам'яток місцевого значення та їх комплексів.

Охорона території Державного історико-архітектурного заповідника "Стародавній Київ" (далі - ДІАЗ "Стародавній Київ"), збереження та популяризація музеєфікованих об'єктів заповідника та інших пам'яток

Програмою передбачено виконання Центром таких заходів:

- розглянути (розробити) близько 60 передпроектних пропозицій, що впливатимуть на стан території ДІАЗ "Стародавній Київ" та позначатимуться на ньому;
- підготувати більше ніж 20 публікацій інформаційно-популяризаційних матеріалів по колекціях музеїв;
- проведення працівниками музеїв, що входять до складу Центру, 850 екскурсійних заходів у музеях і на території заповідника з метою популяризації музеєфікованих об'єктів заповідника;
- продовжувати роботу зі внесення відомостей (персоналії, дати тощо) до словника книги другої "Київський некрополь" Зводу пам'яток історії та культури України.

Створення умов для популяризації культурної спадщини м. Києва з використанням інтерактивних методів

Вказаний програмний захід заплановано здійснити шляхом організації та проведення виставок і реалізації культурних проєктів, розрахованих на широке коло відвідувачів, зокрема з урахуванням потреб осіб з інвалідністю. Саме така форма спілкування з громадськістю є ефективною та інформативною практикою у сфері популяризації культурної спадщини міста Києва загалом та археологічної спадщини зокрема. Тому проєктні семінари, виставки, лекторії, тренінги й інші культурні проєкти дозволяють широкій аудиторії поціновувачів історії та культури актуалізувати свої знання про культурну спадщину як національне надбання народу. Робота в цьому напрямі підвищує рівень обізнаності про архітектурні й археологічні об'єкти культурної спадщини столиці та досвід їх збереження, сприяє розвитку туристично-екскурсійного руху, зокрема залученню іноземних туристів, та популяризації пам'яткоохоронної діяльності серед молодого покоління.

Здійснення пам'яткоохоронної діяльності на об'єктах археологічної спадщини передбачає наукове опрацювання архівів і музеїв на предмет виявлення матеріалів про об'єкти археології, розкриття цих об'єктів на місці, консервацію археологічних залишків, проєктування павільйонів або системи накриттів, дизайнерські рішення подачі пам'яток, інформаційний супровід пам'ятки (з використанням інтерактивних методів і врахуванням принципів інклюзивності), що включає демонстрацію предметного ряду, знайденого на конкретній пам'ятці (до предметного обстеження входить консервація та реставрація археологічних предметів). Проведення роботи в цьому напрямі сприяє примноженню і використанню культурно-просвітницького й туристичного потенціалу археологічної спадщини, включенню об'єктів археологічної спадщини м. Києва до місцевих, національних і міжнародних туристичних маршрутів, дотриманню прав і врахуванню потреб осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення.

Відповідно до пункту 2.2 Положення про Центр консервації, затвердженого розпорядженням виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) від 03 жовтня 2019 року N 1754, предметом діяльності Центру консервації є, зокрема, експериментальні дослідження, розроблення і впровадження нових матеріалів і технологій у практику консервації та реставрації археологічних предметів, пам'яток містобудування, архітектури та монументального мистецтва, їх обстеження та дослідження. З метою забезпечення виконання вказаних завдань заплановано вивчення та апробацію зарубіжного досвіду, дослідження та впровадження нових технологій у практику консервації та реставрації деревини.

Програмою передбачено організацію та проведення Центром і Центром консервації таких заходів:

- 6 конференцій (по дві конференції щороку): прогнозований обсяг залученої аудиторії - близько 1000 осіб;
- 36 тематичних семінарів - щомісячно, запланована кількість слухачів за період дії програми - близько 2700 осіб (із розрахунку, що середня кількість слухачів одного тематичного семінару становить приблизно 75 осіб);
- 36 відкритих виставок - щомісячно, очікувана кількість відвідувачів однієї виставки - близько 1500 осіб;
- 36 інших культурних проєктів (тренінги, лекторії тощо) - щомісячно, прогнозована кількість учасників одного культурного проєкту - близько 60.

Організація та проведення заходів у рамках Днів європейської спадщини в місті Києві

Під час проведення вказаного заходу щороку протягом 2022 - 2024 років планується залучити близько 13000 відвідувачів.

Дні європейської спадщини - це загальноєвропейська ініціатива, офіційно започаткована Радою Європи в 1991 році. Мета проєкту - привернути увагу мешканців і гостей міст до культурної спадщини та її ролі в розвитку сучасного суспільства. Основною ідеєю заходу є відкриття і огляд зазвичай закритих чи маловідомих пам'яток, щоб привернути увагу громадськості до їх історичної та архітектурної цінності.

Ідея святкування Днів європейської спадщини належить колишньому міністру культури Франції Джеку Лангу. У 1984 році за його ініціативою були організовані дні відкритих дверей у Франції, які пройшли під гаслом "Культурній спадщині - нове життя". Експериментальний проєкт набув такого неймовірного резонансу, що одним роком пізніше ця ініціатива була запропонована на конференції Європейської ради як угода про захист архітектурної спадщини Європи 1999 року; коли до організації днів долучилася Європейська комісія, була затверджена офіційна назва European Heritage Days (EHD). З цього часу протягом вересня та жовтня в кожній країні проходять численні події та заходи, присвячені різним темам. Їхній загальний принцип - не лише розкрити багатство та розмаїття спільної спадщини в контексті міжнародного культурного діалогу, а й привернути увагу до численних національних і регіональних особливостей.

Під час проведення цього заходу з метою подачі інформації планується виготовлення буклетів, тематичних проспектів, бейджів для учасників, а також плакатів і банерів.

Розробка серії мультимедійних роликів щодо основних понять про охорону культурної спадщини, шляхів реагування на виявлені порушення та стосовно найбільш цікавих фактів про київську спадщину

Для виконання цього програмного заходу заплановано розробити серію мультимедійних відеороликів щодо основних понять про охорону культурної спадщини, шляхів реагування на виявлені порушення та стосовно найбільш цікавих фактів про київську спадщину. Заявлена форма комунікації дозволить популяризувати сферу охорони культурної спадщини серед різних верств населення як сучасну та креативну. Здійснення даного заходу допоможе донести до аудиторії значущість культурної спадщини та її охорони в легкій для сприйняття формі. Таким чином, протягом строку реалізації Програми заплановано розроблення серії із 10 мультимедійних відеороликів.

Виготовлення, встановлення та відкриття меморіальних дощок (декоративно-пластичних форм)

З метою визнання особливого значення досягнень видатних діячів історії та культури України, їх важливої ролі в розвитку суспільства Департаментом охорони культурної спадщини протягом 2019 - 2020 років для увічнення пам'яті видатних українців і визначних подій забезпечено встановлення та організовано урочисте відкриття 8 меморіальних дощок (пам'ятних знаків).

Виконання вказаного програмного заходу у 2022 - 2024 роках передбачає виготовлення та встановлення ще 6 меморіальних дощок видатним українцям і визначним історичним подіям.

Видання періодичного наукового журналу, присвяченого актуальним питанням охорони культурної спадщини

Цей захід заплановано до реалізації Центром консервації.

В рамках його виконання передбачаються публікації на тему розробок і впровадження нових технологій у сфері консервації та реставрації археологічних предметів. Видання спеціалізованого наукового журналу з науково-практичною складовою, присвяченого проблематиці охорони та збереження культурної спадщини, передбачає презентацію та ініціює обговорення наукових розробок, пам'яткоохоронних практик, досягнень у консервації об'єктів археології, реставраційно-консерваційних заходів щодо предметів археології та ін. Це формує дієвий механізм для обміну досвідом, зокрема із закордонними інституціями та експертами, та підвищення кваліфікації кадрів у сфері охорони культурної спадщини, що спрямовано на широку аудиторію фахівців із реставрації та консервації, істориків, археологів, мистецтвознавців,

викладачів вищих навчальних закладів, аспірантів, студентів тощо. Планується видавати щорічно один випуск журналу тиражем по 100 примірників.

Розробка та встановлення інформаційних стендів біля об'єктів культурної спадщини

Протягом строку реалізації Програми з 2022 по 2024 рік у рамках виконання вказаного заходу заплановано виготовити та розмістити біля об'єктів культурної спадщини близько 150 інформаційних стендів українською та англійською мовами, шрифтом Брайля та нанесеним QR-кодом. Реалізація цього заходу дозволить долучитися до ознайомлення з інформацією про пам'ятки культурної спадщини різним віковим групам населення, іноземним туристам та особам з інвалідністю.

Створення та підтримка інформаційного інтернет-ресурсу (комунікаційної платформи) в напрямі висвітлення питань охорони та збереження культурної та археологічної спадщини

Програма передбачає створення комунікаційної платформи та інформування українського суспільства, підвищення рівня поінформованості про необхідність охорони культурної спадщини. Інформування про здобутки з питань охорони культурної спадщини м. Києва, наукові розробки, запровадження міжнародного досвіду, проведення відповідних наукових, науково-практичних і культурно-освітніх заходів тощо передбачається шляхом створення та підтримки інформаційного інтернет-ресурсу, зокрема адаптованого для осіб із вадами зору.

Виконання заходу заплановано шляхом створення та технічної і інформаційної підтримки інформаційного інтернет-ресурсу (комунікаційної платформи).

Джерелами фінансування Програми є кошти бюджету м. Києва та інші джерела (залучення грантів, кошти меценатів і спонсорів). Сума коштів з бюджету м. Києва на виконання Програми визначається щорічними рішеннями Київської міської ради про бюджет міста Києва на відповідний рік. Виконання завдань і заходів Програми у повному обсязі можливе за умови її фінансового забезпечення.

Строк виконання Програми - 2022 - 2024 роки.

Обсяги та джерела фінансування Програми

Обсяги фінансових ресурсів, необхідних для реалізації програми, всього:	Всього, тис. грн	У тому числі за роками		
		2022	2023	2024
	268871,4	85036,9	88026,2	95808,3
у тому числі за джерелами:				
державний бюджет	-	-	-	-
бюджет м. Києва	266991,4	84486,9	87406,2	95098,3
інші джерела	1880,0	550,0	620,0	710,0

4. АНАЛІЗ ВПЛИВУ ЗАХОДІВ ПРОГРАМИ НА СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНЕ СТАНОВИЩЕ РІЗНИХ КАТЕГОРІЙ ЖІНОК І ЧОЛОВІКІВ, А ТАКОЖ НА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ

Одним із завдань Програми є забезпечення гендерної рівності при доступі до об'єктів культурної спадщини та до інформації щодо процесів, пов'язаних із популяризацією, у рамках проведення культурних заходів міста. Кожна людина має право вільно брати участь у культурному житті суспільства або громади, відвідувати культурно-освітні заходи, долучатися до семінарів, конференцій, виставкових і культурних проєктів, присвячених збереженню, розвитку культурної та археологічної спадщини, робити свій внесок у розвиток сфери охорони культурної спадщини незалежно від статі, віку, соціального статусу, майнового стану, стану здоров'я, раси, етнічного та соціального походження, релігійних та інших переконань, політичних або будь-яких інших поглядів.

Програма спрямована на розробку і здійснення заходів з метою формування гендерної культури, розвитку гендерної активності чоловіків і жінок, адаптації до світових умов творення гендерної демократії під час проведення мультидисциплінарних проєктних семінарів, семінарів з урбаністики, тренінгів, лекторіїв і конференцій, присвячених збереженню культурної спадщини міста Києва, у яких окремими

розділами розповідається про ролі жінок і чоловіків у створенні пам'яток культури, історії, архітектури, витворів монументального мистецтва.

Прагнучи забезпечити рівність між усіма соціальними групами та задля недопущення різноманітних форм дискримінації Програмою передбачено проведення, зокрема безкоштовних, культурно-просвітницьких заходів для різних верств населення. Зокрема, взяти участь у таких заходах мають можливість люди пенсійного віку, студенти, школярі, багатодітні родини, ветерани й учасники бойових дій на Сході України та ін.

Таким чином, діяльність органів місцевого самоврядування у сфері охорони культурної спадщини з метою передачі культурних цінностей майбутнім поколінням, у рамках боротьби проти будь-яких проявів зневаги та дискримінації включає ідеї гендерної рівності та справедливості та гарантує рівні права і можливості та однакове ставлення як до жінок, так і до чоловіків.

5. ПЕРЕЛІК ЗАВДАНЬ І ЗАХОДІВ ПРОГРАМИ, РЕЗУЛЬТАТИВНИХ ПОКАЗНИКІВ ПРОГРАМИ

Перелік завдань і заходів Програми, результативних показників Програми наведено в додатку до Програми.

6. ІНДИКАТОРИ ПРОГРАМИ

N п/п	Назва індикатора	Одиниця виміру	Значення індикатора за роками		
			2022 рік	2023 рік	2024 рік
1	2	3	4	5	6
1	Кількість об'єктів культурної спадщини міста Києва, для яких розроблено облікову документацію	од.	190	190	190
2	Динаміка кількості об'єктів культурної спадщини міста Києва відносно попереднього звітного року	%	>0	>0	>0
3	Кількість виявлених нових об'єктів для занесення до Переліку об'єктів культурної спадщини м. Києва з подальшим їх поданням для включення до Державного реєстру нерухомих пам'яток України	од.	3	3	3
4	Кількість розробленої пам'ятко-охоронної документації з визначенням територій, меж і режимів зон охорони об'єктів культурної спадщини	од.	21	22	23
5	Кількість розроблених програм із залучення грантів, благодійних коштів та інвестицій	од.	1	1	1

Реалізація Програми сприятиме виконанню цільових індикаторів, визначених у Стратегії розвитку міста Києва до 2025 року.

7. КООРДИНАЦІЯ ТА КОНТРОЛЬ ЗА ХОДОМ ВИКОНАННЯ ПРОГРАМИ

Координацію та контроль за ходом виконання Програми в цілому здійснює заступник голови Київської міської державної адміністрації, який згідно з розподілом обов'язків забезпечує здійснення повноважень виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) у сфері охорони культурної спадщини.

Загальний контроль за реалізацією заходів Програми здійснює постійна комісія Київської міської ради з питань охорони культурної спадщини.

Безпосередній контроль за виконанням завдань і заходів Програми, а також за цільовим та ефективним використанням коштів, передбачених Програмою, здійснює Департамент охорони культурної спадщини як головний розпорядник бюджетних коштів, зокрема і за співвиконавцями заходів Програми, які підпорядковані Департаменту охорони культурної спадщини.

Співвиконавці заходів Програми щоквартально до 01 числа другого місяця, що настає за звітним періодом, надають Департаменту охорони культурної спадщини узагальнені відомості про результати виконання Програми з визначенням динаміки результативних показників.

Департамент охорони культурної спадщини надає Київській міській раді, Департаменту фінансів виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації), Департаменту

економіки та інвестицій виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації):

- кварталні та річний звіти про виконання завдань і заходів Програми до 20 числа другого місяця, що настає за звітним періодом;
- заключний звіт про виконання завдань і заходів Програми не пізніше ніж у тримісячний строк після закінчення встановленого строку виконання Програми;
- уточнені річні звіти про виконання завдань і заходів Програми (у разі потреби) до 01 квітня року, наступного за звітним.

З урахуванням реалізації заходів Програми та виділених в кожному поточному році фінансових ресурсів співвиконавці Програми надають свої пропозиції на наступний рік щодо обсягів фінансування з обґрунтуванням до Департаменту охорони культурної спадщини виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації).

Департамент охорони культурної спадщини щороку здійснює обґрунтовану оцінку результатів виконання Програми та в разі потреби розробляє пропозиції щодо доцільності продовження тих чи інших заходів, включення додаткових заходів і завдань, уточнення результативних показників та індикаторів Програми, обсягів і джерел фінансування, переліку співвиконавців, строків виконання Програми та окремих її завдань і заходів тощо.

За ініціативою Київської міської ради, виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації), Департаменту охорони культурної спадщини розгляд проміжного звіту про хід виконання Програми, ефективність реалізації її завдань і заходів, досягнення проміжних цілей та ефективність використання коштів може розглядатися на сесіях Київської міської ради та на засіданнях відповідних постійних комісій Київської міської ради протягом року в разі виникнення потреби.

Київський міський голова

Віталій КЛИЧКО

Додаток
до Програми

ПЕРЕЛІК ЗАВДАНЬ І ЗАХОДІВ МІСЬКОЇ ЦІЛЬОВОЇ ПРОГРАМИ "ОХОРОНА ТА ЗБЕРЕЖЕННЯ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ М. КИЄВА НА 2022 - 2024 РОКИ"

Оперативна на ціль Стратегія розвитку міста Києва до 2025 року	Завдання програми	Заходи програми	Строки виконання заходу	Виконавець заходу	Джерело фінансування	Обсяги фінансування, тис. грн	Очікуваний результат (результативні показники)			
							Назва показника	2022 рік	2023 рік	2024 рік
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Збереження та розвиток об'єктів культурної спадщини	1. Реставрація та розвиток об'єктів культурної спадщини	1.1. Проведення ремонтно-реставраційних робіт на об'єктах культурної спадщини	2022 - 2024	Департамент охорони культурної спадщини, Центр	Бюджет міста Києва	Всього: 125978,0	Показник витрат: обсяг видатків, тис. грн	38060,0	41866,0	46052,0
						2022 рік 38060,0				
						2023 рік 41866,0				
						2024 рік 46052,0				
		Показник продук	3	3	3					

и м. Києв а							ту: кількість об'єктів культур ної спадщи ни, які заплано вано реставр увати, од.				
							Показн ик ефекти вності: середні витрати на один об'єкт культур ної спадщи ни, який заплано вано реставр увати, тис. грн	12686,67	13955,33	15350,67	
							Показн ик якості: рівень виконан ня робіт на об'єктах , %	100	100	100	
2.	2.1. Дослідження історичних будівель з метою збереження історичного середовища										
Контр оль за належ ним утрим анням та збере ження м об'єкт ів культ урної спад щини	2.1.1. Забезпеч ення об'єктів культурно ї спадщини необхідно ю обліково ю та науковою документ ацією, консерва ція, музеєфік ація та реставра ція археологі чних предметів	2022 - 2024	Депар тамент охоро ни культ урної спад щини , Центр, Центр консер вації		Всього: 60358,3	Показн ик витрат: обсяг видатків , тис. грн	21518,7	18731,2	20108,4		
										2022 рік 21518,7	
										2023 рік 18731,2	
										2024 рік 20108,4	
					Бюд жет міст а Киє ва					Всього: 59153,3	2022 рік 21168,7
											2023 рік 18336,2
											2024 рік 19648,4
											Всього: 1205,0
					Інші дже рел а					Всього: 1205,0	2022 рік 350,0
											2023 рік 395,0
2024 рік 460,0											
						Показн ик продук ту: кількість	190	190	190		

						об'єктів культурної спадщини, на які заплановано розробку облікових карток, од.			
						кількість виявлених об'єктів, на які заплановано розробку документації (історичної довідки, фотофіксації), од.	9	9	9
						кількість археологічних предметів, які законсервовано, відреставровано та передано до музеїв, од.	47	67	87
						Показник ефективности: середня вартість розробки однієї облікової картки, тис. грн	64,8	69,8	75,0
						середня вартість дослідження та розробки однієї історичної довідки, фотофіксації,	25,0	30,0	40,0

							еної документації для укладення охоронних договорів, од.			
							Показник ефективності: середня вартість розробки паспорта, тис. грн	40,0	45,0	50,0
							середня вартість розробки документації, необхідної для укладення охоронних договорів, тис. грн	47,6	51,0	54,0
							Показник якості: рівень виконання робіт, %	100	100	100
		2.1.3. Визначення меж і режимів використання зон охорони пам'яток культурної спадщини місцевого значення та їх комплексів на підставі розробленої науково-проектної документації	2022 - 2024	Департамент охорони культурної спадщини, Центр	Бюджет міста Києва	Всього: 28578,9 2022 рік 8826,8 2023 рік 9518,4 2024 рік 10233,7	Показник витрат: обсяг видатків, тис. грн	8826,8	9518,4	10233,7
							Показник продукту: кількість розробленої науково-проектної документації, од.	21	22	23
							Показник	420,3	432,6	444,9

							ефективності: середня вартість розроблення однієї науково-проектної документації, тис. грн			
							Показник якості: рівень виконання робіт, %	100	100	100
		2.2. Охорона території ДІАЗ "Стародавній Київ", збереження та популяризація музеєфікованих об'єктів заповідника та інших пам'яток	2022 - 2024	Департамент охорони культурної спадщини, Центр	Бюджет міста Києва	Всього: 32841,1 2022 рік 10205,3 2023 рік 10929,9 2024 рік 11705,9	Показник витрат: обсяг видатків, тис. грн	10205,3	10929,9	11705,9
							Показник продукту: кількість розглянутих передпроектних (проектних) пропозицій, що можуть позначитись на стані території ДІАЗ "Стародавній Київ", од.	20	20	20
							кількість публікацій інформаційно-популярних матеріалів по колекціях музеїв, од.	5	8	10
							кількість екскурсій	200	300	350

						йних заходів, що планується провести в музеях та на території заповідника, од.			
						кількість кладовищ, на яких заплановано проведення досліджень, з метою внесення відомостей до словника (списку персоналій) книги "Київський некрополь" - частини Зводу пам'яток історії та культури України, од.	3	3	3
						Показник ефективності: середні витрати на опрацювання передпроектних (проектних) пропозицій, що можуть позначитись на стані території ДІАЗ	76,4	82,6	87,1

						"Стародавній Київ", од.			
						середні витрати на підготовку публікацій інформаційно-популярних матеріалів по колекціях музеїв, тис. грн	285,6	273,5	234,2
						середні витрати на проведення екскурсійних заходів, тис. грн	33,6	21,8	20,1
						середні витрати на здійснення досліджень кладовищ з метою внесення відомостей до словника (списку персоналій) книги "Київський некрополь" - частини Зводу пам'яток історії та культури України, тис. грн	176,4	183,3	195,6
						Показник якості: рівень виконан	100	100	100

							ня робіт, %			
							динаміка кількості проведених екскурсійних заходів відповідно до базового періоду, %	100	150	175
3.	3.1. Створення умов для популяризації культурної спадщини м. Києва з використанням інтерактивних методів									
Популяризація культурної спадщини	3.1.1. Організація та проведення проєктних семінарів з урбаністики, тренінгів, лекторіїв і конференцій, виставкових і культурних проєктів, присвячених збереженню, розвитку культурної та археологічної спадщини міста Києва, з метою імплементації існуючих міжнародних практик у сфері охорони об'єктів і предметів культурної спадщини	2022 - 2024	Департамент охорони культурної спадщини, Центр, Центр консервації	Бюджет міста Києва	Всього: 1860,0	Показник витрат: обсяг видатків, тис. грн	620,0	620,0	620,0	
					2022 рік 620,0					
					2023 рік 620,0					
					2024 рік 620,0					
						Показник продукту: кількість конференцій, од.	2	2	2	
						кількість семінарів, од.	12	12	12	
						кількість відкритих виставок, од.	12	12	12	
						кількість культурних проєктів, од.	12	12	12	
						Показник ефективности: середня вартість проведення заходу, тис. грн	16,3	16,3	16,3	
						Показник якості: рівень виконання запланованих заходів, %	100	100	100	
3.1.2.	2022 -	Департамент	Бюджет	Всього: 60,0	Показник	20,0	20,0	20,0		

		Організація та проведення заходів у рамках Днів європейської спадщини в місті Києві	2024	ртам ент охор они культ урної спад щини , Цент р	жет міст а Киє ва	2020 рік 20,0	ик витрат: обсяг видатків , тис. грн				
						2022 рік 20,0					
						2023 рік 20,0					
				Показн ик продук ту: кількість заходів, од.	1	1	1				
		кількість відвідув ачів одного заходу, осіб		3000	5000	6000					
		Показн ик ефекти вності: середня вартість проведе ння заходу, тис. грн		20	20	20					
		Показн ик якості: динамік а кількост і відвідув ачів заходу відповід но до базовог о періоду, %		100	166,7	200					
			3.1.3. Розробка серії мультиме дійних відеорол иків щодо основних понять про охорону культурно ї спадщини , шляхів реагуван ня на виявлені порушенн я та стосовно найбільш цікавих	2022 - 2024	Депар там ент охор они культ урної спад щини , Цент р, Цент р консе рваці ї	Бюд жет міст а Киє ва	Всього: 9000,0	Показн ик витрат: обсяг видатків , тис. грн	300,0	300,0	300,0
		2022 рік 300,0									
2023 рік 300,0											
2024 рік 300,0											
		Показн ик продук ту: кількість відеоро ликів, од.	10	10	10						
Показн ик ефекти вності: середня вартість створен ня		30	30	30							

		фактів про київську спадщину					ролику, тис. грн			
							Показник якості: рівень виконання робіт, %	100	100	100
		3.1.4. Виготовлення, встановлення та відкриття меморіальних дощок (декоративно-пластичних форм)	2022 - 2024	Департамент охорони культурної спадщини, Центр	Бюджет міста Києва	Всього: 1296,0 2022 рік 432,0 2023 рік 432,0 2024 рік 432,0	Показник витрат: обсяг видатків, тис. грн	432,0	432,0	432,0
							Показник продукту: кількість меморіальних дощок, які заплановано виготовити, од.	2	2	2
							кількість меморіальних дощок, які заплановано встановити, од.	2	2	2
							Показник ефектності: середня вартість виготовлення та встановлення однієї меморіальної дошки, тис. грн	216,0	216,0	216,0
							Показник якості: рівень виготовлення та встановлення меморіальних дощок до заплановано	33,3	66,7	100

							ваного за Програмою, %			
		3.1.5. Видання періодичного наукового журналу, присвяченого актуальним питанням охорони культурної спадщини	2022 - 2024	Департамент охорони культурної спадщини, Центр консервації	Бюджет міста Києва	Всього: 600,0	Показник витрат: обсяг видатків, тис. грн	200,0	200,0	200,0
						2022 рік 200,0				
						2023 рік 200,0				
						2024 рік 200,0				
				Показник продукту: кількість періодичних видань, од.	1	1	1			
				Показник ефективності: середня вартість робіт із підготовки до друку одного періодичного видання, тис. грн	200,0	200,0	200,0			
				Показник якості: рівень виконання заходу, %	100	100	100			
		3.2. Розробка та встановлення інформаційних стендів біля об'єктів культурної спадщини (укр., англ. мови, шрифт Брайля та QR-код)	2022 - 2024	Департамент охорони культурної спадщини, Центр	Бюджет міста Києва	Всього: 2703,0	Показник витрат: обсяг видатків, тис. грн	501,0	900,0	1302,0
						2022 рік 501,0				
						2023 рік 900,0				
2024 рік 1302,0										
		Показник продукту: кількість інформаційних стендів, які заплановано розробити, од.	30	50	70					
		кількість інформаційних стендів,	30	50	70					

							підтримки, од.			
							Показник ефективности: середня вартість створення та підтримки інформаційних інтернет-ресурсів, тис. грн	200	50	50
							Показник якості: кількість унікальних відвідувачів інтернет-ресурсів після їх створення, тис. осіб	0	5	5
РАЗОМ ПО МЦП					Разом:	Всього:				
						2022 рік				
						2023 рік				
						2024 рік				
						Всього:				
						2022 рік				
						2023 рік				
						2024 рік				
						Всього:				
						2022 рік				
						2023 рік				
						2024 рік				

Київський міський голова

Віталій КЛИЧКО

© ТОВ "Інформаційно-аналітичний центр "ЛІГА", 2022
© ТОВ "ЛІГА ЗАКОН", 2022

